

<https://komagropolit.rada.gov.ua/print/75427.html>

Rekomendatsii komitetskykh slukhan na temu: «Derzhavna pidtrymka ahrarnoho sektoru 2024. Derzhavni ta nederzhavni fondy i mekhanizmu» [Recommendations of committee hearings on the topic: "State support of the agricultural sector in 2024. State and non-state funds and mechanisms"]. Retrieved from <https://komagropolit.rada.gov.ua/print/75427.html>

16. Якою хочуть бачити українці свою країну у майбутньому? Результати опитування від економічної правди та mastercard. URL: <https://www.epravda.com.ua/cdn/cd1/2023/newdream/results/>

Yakoiu khochut bachyty ukraintsi svoiu krainu u maibutnomu? Rezultaty opytuvannya vid ekonomichnoi pravdy ta mastercard [How do Ukrainians want to see their country in the future? Survey results from economic truth and mastercard]. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/cdn/cd1/2023/newdream/results/>

Жегус Олена Валентинівна, доктор екон. наук, проф., кафедра маркетингу, управління репутацією та клієнтським досвідом, Державний біотехнологічний університет. Адреса: вул. Алчевських, 44, м. Харків, Україна, 61002; e-mail: elena.gegus@gmail.com.

Zhehus Olena, Doctor of Economic Science, Professor, Department of Marketing, Reputation and Customer Experience Management, State Biotechnological University. Address: Alchevskikh str., 44, Kharkiv, Ukraine, 61002; e-mail: elena.gegus@gmail.com.

Коротков Ігор Миколайович, здобувач PhD, Державний біотехнологічний університет. Адреса: вул. Алчевських, 44, м. Харків, Україна, 61002.

Korotkov Igor, postgraduate PhD, State Biotechnological University. Address: Alchevskikh str., 44, Kharkiv, Ukraine, 61002.

DOI 10.5281/zenodo.14634134

УДК 338.26:005.51:330.322](477)

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ КРАЇНИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПЛАНОВО-ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

А.М. Волосов, О.В. Михайлова

Оцінка інвестиційного клімату є засобом для: вибору об'єкта інвестування; обґрунтування обсягів інвестиційних ресурсів, їх форм і джерел; аналізу проектних ризиків. Аналізування інвестиційного клімату країни є необхідною передумовою обґрунтування планових заходів з розробки інвестиційних проектів закордонним і національним бізнесом. Досліджено сучасні тенденції стану інвестиційного клімату України, прогнози його можливих майбутніх змін.

Ключові слова: бізнес, підприємство, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, оцінка, планово-проектна діяльність.

ASSESSMENT OF THE COUNTRY'S INVESTMENT CLIMATE AS A PREREQUISITE FOR PLANNING AND PROJECT ACTIVITIES OF BUSINESS

A. Volosov, O. Mykhailova

An assessment of the investment climate of any country is a prerequisite for determining the feasibility of business investment. The results of the investment climate study reflect not only the current state, but also the directions of its prospective changes. This is important for sound planning of future activities, development and selection of investment projects. The following arguments can be made in favor of this: the indicators calculated by international organizations are comprehensive, taking into account both individual aspects of the investment climate and their interrelationships; the parameters and indicators of the assessment have a clear meaning; research results allow comparing the state and certain aspects of the investment climate in a particular country; information on investment climate parameters is available and can be used by all business entities regardless of their size. The study of the main economic processes and the state of the environment that characterize the investment climate is based on statistical information and assessments of domestic business and foreign experts. This contributes to a more objective assessment. Ukraine's investment climate has been on the downward slope for the last few years, as confirmed by business and the international community. This situation is caused by military operations and related economic devastation, as well as imperfect state institutions. Despite the difficult situation, there are optimistic expectations of positive changes in the investment climate. Certain steps in this direction have been taken by the approved amendments to Ukrainian legislation, designed to create favorable conditions for attracting a wide range of foreign and domestic investors for the implementation of large investment projects at the national and regional levels. The government also continues to provide budget support to attract investment in the real sector of the economy, increase non-primary exports, and further develop domestic production and consumption. With the support of the government, businesses intend to invest not only in the reconstruction but also in the development of the Ukrainian economy.

Keywords: business, enterprise, investment climate, investment attractiveness, assessment, planning and project activities.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток будь-якого суб'єкта бізнесу без якого неможливо забезпечити довгострокову життєздатність, значною мірою визначається інвестиційною діяльністю. Від її ефективності залежить стан виробництва, своєчасне оновлення матеріально-технічного оснащення, впровадження інноваційних технологій, створення інтелектуального продукту та ін.

[9]. Обґрунтування ж джерел, обсягів, напрямів і форм інвестування, в свою чергу, визначається станом інвестиційного клімату в країні, що зумовлює актуальність питань його дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичні аспекти інвестиційного клімату представлено в працях Мочерного С.В., Денисенко М.П., Пересади А.А., Зубленко В.В., Бланка І.О. [1–4]. Їх дослідження стали основою наступних розробок щодо визначення тенденцій розвитку інвестиційного клімату та виявлення особливостей його формування [5–8]. Динамічність і турбулентність складових макро- та мікрооточення зумовлює необхідність постійного відстеження стану інвестиційного клімату та його впливу на інвестиційну привабливість суб'єктів бізнесу.

Метою статті є виявлення сучасного стану інвестиційного клімату та його впливу на розвиток інвестиційного процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційний клімат, як відомо, вченими визначається як узагальнена характеристика сукупності різних умов (економічних, політичних, правових, організаційних, соціальних та ін.), які визначають доцільність вкладень та інвестиційну привабливість. Зокрема, Бланк І.О. розглядає інвестиційний клімат як «сукупність політичних, соціально-економічних, фінансових, соціально-культурних, організаційно-правових і географічних факторів, які притаманні певній країні і визначають привабливість її для іноземного інвестора» [4].

Інвестиційний клімат знаходиться в полі зору не тільки органів влади, інвестиційних компаній, індивідуальних інвесторів певних країн, а й світової бізнес-спільноти, оскільки його стан є одним з індикаторів доцільності спрямування інвестиційних ресурсів в об'єкти конкретних регіонів. Так, Європейська Бізнес Асоціація, численні фінансово-кредитні установи, інвестиційні фонди регулярно вивчають різні аспекти інвестиційного клімату та їх зміни [9; 10]. Розглянемо основні його характеристики за результатами їх досліджень. На користь цього можна навести наступні аргументи:

- показники, що розраховуються міжнародними організаціям, є комплексними характеристиками, які ураховують не лише окремі сторони інвестиційного клімату, а й їх взаємозв'язок;

- вивчення основних економічних процесів і стану середовища, які характеризують інвестиційний клімат, базується на статистичній інформації й експертних оцінках вітчизняного бізнесу та іноземних експертів. Це сприяє більш обґрунтованому рівню оцінювання;

- у процесі оцінювання використовуються параметри та показники, що мають чіткий зміст;

- результати досліджень дозволяють не тільки отримати оцінку інвестиційного клімату в певній країні, але й порівняти його стан та окремі аспекти з іншими для вибору прийнятного напрямку інвестування;

- характеристики, отримувані в процесі вивчення інвестиційного клімату відбивають не тільки досягнутий стан, а й оцінки його в перспективі, що важливо для обґрунтованого планування майбутньої діяльності, розробки та вибору інвестиційних проектів;

- інформація щодо значень параметрів інвестиційного клімату є доступною, може використовуватись всіма суб'єктами бізнесу незалежно від їх розміру.

Одним з ключових індикаторів сприятливості інвестиційного клімату є інвестиційна привабливість України, оскільки базується на оцінках безпосередніх учасників інвестиційного процесу (табл. 1).

Таблиця 1 – Індекси інвестиційної привабливості України у 2014-2024 рр.

Рік	Значення	Рік	Значення
2014 I-е півріччя	2,74	2019 I-е півріччя	2,85
2014 II-е півріччя	2,50	2019 II-е півріччя	2,95
2015 I-е півріччя	2,66	2020 I-е півріччя	2,51
2015 II-е півріччя	2,57	2020 II-е півріччя	2,40
2016 I-е півріччя	2,88	2021 I-е півріччя	2,84
2016 II-е півріччя	2,85	2021 II-е півріччя	2,73
2017 I-е півріччя	3,15	2022 I-е півріччя	2,17
2017 II-е півріччя	3,03	2022 II-е півріччя	2,48
2018 I-е півріччя	3,10	2023	2,44
2018 II-е півріччя	3,07	2024	2,49

Джерело: складено на основі [10]

За даними Європейської Бізнес Асоціації інтегральний індекс інвестиційної привабливості впродовж останнього десятиріччя переважно знаходився в діапазоні 2,5...3,1 бали з незначними відхиленнями в окремі роки [10]. Значення цього показника не досягали навіть 4-х балів за умови 5-ти бального оцінювання, що характеризує інвестиційну привабливість як середню та свідчить про недостатню активність інвесторів в Україні. Найвищі значення індексу (більше 3-х) спостерігались у 2017-2019 рр. з наступним зниженням в період пандемії. У 2021 р. відмічається активізація інвестиційної діяльності. Початок військових дій негативно відбився на стані інвестиційного клімату, індекс інвестиційної привабливості у першій половині 2022 р. знизився до 2,17 балів, однак наприкінці періоду рівень інвестиційної

активності підвищився до 2,48. В 2023 р. індекс інвестиційної привабливості становив 2,44, що нижче порівняно з попереднім періодом. В 2024 р. простежується позитивна тенденція зростання інвестиційного індексу до 2,49. Збільшення індексу на 0,05 од., хоча й є досить невеликим, в умовах військового сьогодення його можна вважати певним досягненням. Доцільно також відмітити, що рівень інвестиційної привабливості впродовж 2022-2024 рр. знаходиться приблизно на одному рівні. Це свідчить про здатність бізнесу протистояти зовнішнім загрозам, а, з іншого боку, про серйозний вплив на інвестиційну діяльність не лише політичних чинників. Складові, за якими утворюється загальна оцінка інвестиційної привабливості, надано в таблиці 2.

Таблиця 2 – Результати дослідження інвестиційної привабливості України у 2022-2024 рр. за складовими індексу

Складові інвестиційного індексу	Варіанти оцінювання	Частка респондентів, %		
		2022 р.	2023 р.	2024 р.
1. Оцінка інвестиційного клімату в Україні	дуже сприятливий	-	-	1
	скоріше сприятливий	5	9	8
	нейтральний	8	7	12
	скоріше несприятливий	50	60	59
	вкрай несприятливий	37	24	20
2. Динаміка за попередні роки	поліпшився	22	13	12
	без змін	33	39	39
	погіршився	32	38	49
3. Прогнози щодо інвестиційного клімату	поліпшиться	22	14	18
	без змін	46	48	33
	погіршиться	32	38	39
4. Чи буде вигідним інвесторам вкладати кошти в Україну?	так	17	32	17
	ні	49	46	38
	важко відповісти	34	22	45
5. Чи продовжиться інвестування під час війни?	так	63	57	70
	ні	37	32	30
	важко відповісти	-	12	-

Джерело: складено на основі [10].

Оцінюючи інвестиційний клімат в країні більшість опитаних керівників вважають його несприятливим, незважаючи на його середній загальний рівень. Проте ця частка, хоча і повільно, але знижується з 87% у 2022 р. до 79% у 2024 р. Позитивним є суттєві зниження опитаних, які характеризують його як вкрай несприятливим. В 2024 р. цей показник

становив 20% від загальної кількості опитаних проти 24% у 2023 р. та 37% у 202 р. Одночасно збільшилась частка респондентів (з 5% до 9%), які оцінюють інвестиційний клімат як сприятливий для вкладення коштів. У 2024 р. серед таких – 1% характеризують його як дуже сприятливий.

Негативними тенденціями характеризується динаміка інвестиційного клімату у 2022–2024 рр. Більшість опитаних відмічають його погіршення. Їх частка зростає та становить у 2024 р. 49%. Відсутність змін констатували 33% у 2022 р. та 39% у наступні роки. В той же час значно зменшилась кількість керівників, які відзначили поліпшення інвестиційного клімату.

Прогнози щодо інвестиційного клімату в найближчій перспективі не характеризуються оптимізмом. Зменшується частка респондентів, які очікують, що він не зміниться або поліпшиться із зростанням керівників компаній, що прогнозують погіршення інвестиційного клімату. Думки бізнесу щодо вигідності інвестицій в Україну змінюються за роками. Якщо у 2023 р. третина опитаних вважала здійснення вкладень вигідним, то в 2024 р. їх частка знизилась до рівня 2022 р. (17%). Зменшення негативних відповідей вплинуло на двократне зростання частки суб'єктів бізнесу з невизначеними позиціями.

Незважаючи на стримані прогнози стосовно інвестиційного клімату 70% респондентів планували здійснювати інвестиції під час війни в 2024 р., що є більшим, ніж у попередні роки.

Важливим напрямом дослідження інвестиційного клімату є розгляд очікувань щодо ведення бізнесу у власному секторі. І хоча в 2023 р. лише 74% компаній досягли запланованих фінансових результатів (з них 26% покращили своє становище), певна частина представників бізнесу бачить можливості збільшення своїх доходів у 2024 р. Так, 46% опитаних очікують збільшення доходів, 41% – планують зберегти досягнутий рівень і лише 13% – передбачають зниження фінансових показників [11].

Прогнози щодо інвестиційної діяльності виглядають наступним чином. Збільшувати інвестиції планують 37% компаній. Їх скорочення розглядають 9%. В той же час більше половини респондентів (54%) вбачають недоцільним змінювати обсяги інвестицій та згортати інвестиційну діяльність [11].

Прогнози бізнесу на 2025 р. дещо відрізняються від попередніх. Динаміку зростання бізнесу прогнозують більше половини (53%) опитаних керівників. В попередньому періоді сподівання щодо розвитку висловлювали 58% представників бізнесу. Третина

респондентів очікує на збереження існуючого рівня стану бізнесу, а 14% передбачають негативні зміни. Більш оптимістичні прогнози щодо динаміки доходів. На їх зростання очікують 72% керівників, з яких 14% прогнозують підвищення доходів більше ніж на 20%. На негативну динаміку доходів очікують 14%, що на 1% більше минулих оцінок [10].

Прогнози стосовно інвестиційної діяльності є більш обережними та стриманими. Попри те, що дві третини респондентів збираються інвестувати під час війни, новими масштабними проектами планують займатися 16% компаній проти 26% у 2024 р. (на 38,5% менше) та 19% у 2023 р. Зменшується, хоча й несуттєво (з 65% у 2024 р. до 59% за прогнозами на 2025 р.) кількість суб'єктів, які передбачають здійснення соціальних інвестицій [10]. Тобто підприємці розуміють свою соціальну відповідальність у такий складний час.

Стан і динаміка інвестиційного клімату, залучення інвесторів, у тому числі й закордонних, до вкладання коштів в економіку України значною мірою залежить від рівня розвиненості, впорядкованості й об'єктивності таких держаних інституцій як податкова, судова та митна системи. Для обґрунтування всебічних висновків щодо інвестиційного клімату міжнародними структурами досліджуються також настрої малого бізнесу, який посідає чільне місце в економіці України, легкість ведення бізнесу в регіоні, стан захисту прав власності, наявність обмежень для руху капіталів тощо. Динаміку цих характеристик надано в табл. 3.

Таблиця 3 – Основні детермінанти формування інвестиційного клімату в Україні

Показники інвестиційного клімату	2022 р.	2023 р.
Податковий індекс	2,97	2,85
Судовий індекс	2,51	2,73
Митний індекс	3,17	3,24
Індекс настроїв малого бізнесу	2,4	2,5
Індекс легкості ведення бізнесу в регіонах	1,96	2,25

Джерело: складено на основі [10]

Дослідження податкової системи ґрунтується на експертних оцінках ефективності та легкості оподаткування. У 2023 р. інтегральний показник стану податкової системи знизився на 0,12 порівняно з 2022 р. Найбільш негативно опитані оцінили якість податкового законодавства, постійні податкові зміни та процедуру адміністрування податків, що вплинуло на загальну негативну оцінку. Зниження податкового індексу та невелика його величина не сприяють залученню інвесторів.

Судовий індекс в 2023 р. відбиває незначні позитивні зміни

порівняно з попереднім періодом – на 0,22. Позитивні зміни відбулись в результаті поліпшення організації та діяльності судової системи, що дещо підвищило рівень довіри до неї. Втім величина судового індексу є досить низькою, дорівнює 2,73 бали з 5-ти можливих і не може свідчити про високий рівень довіри до судової системи.

Незначні зрушення спостерігаються в інтегральній оцінці діяльності митної служби, які відбулися на динаміці митного індексу. У 2023 р. він сягнув значення 3,24 проти 3,17 у 2022 р. Серед компонентів індексу найгіршу оцінку мала якість митних послуг. Скоротилась і кількість респондентів, які позитивно оцінили роботу митної служби. Не відчули опитані й суттєвих змін стосовно рівня корупції на митниці.

Важливим індикатором інвестиційного клімату є настрої малого бізнесу, який несе істотне економічне навантаження в країні. Відповідний індекс ураховує як оцінку економічної ситуації в країні та поточного стану власних справ, так і очікування щодо майбутньої, і в тому числі інвестиційної діяльності. В 2023 р. в опитуванні брали участь 4569 фізичних осіб-підприємців, у 89% з них виручка не перевищувала 30 млн. грн. на рік. Інтегральна оцінка настроїв малого бізнесу демонструє незначне їх покращення (з 2,4 до 2,5), хоча й залишається досить низькою. Загальні зміни отримані за рахунок більш позитивних оцінок поточного стану бізнесу та змін у майбутньому. Порівняно з 2022 р. зменшилась кількість незадоволених станом справ з 58% до 40%. Однак скоротилась і частка задоволених з 24% до 19%.

Кількість підприємців, які планують розширення бізнесу, збільшилась з 76% до 79%. Із зазначених 30% передбачали відкриття нових напрямів діяльності, а 14% – вихід на нові ринки та розширення географії діяльності. Помітно збільшилась чисельність підприємців, які планували у 2024 р. залучати кошти для розвитку бізнесу з 67% до 80%. Джерелами вони бачать переважно власні кошти (40%), а також гранти (20%), кредити й інші (21%). В якості позитивного можна відмітити переважання частки тих, хто прогнозує покращення справ у бізнесі (37%), над тими, хто очікує погіршення (35%) [10].

Негативно вплинула на загальний показник настроїв малого бізнесу низька оцінка економічної ситуації в країні. Більшість з опитаних (34%) вважають її несприятливою, а 31% – катастрофічною. Найвпливовішими негативними чинниками підприємці вважають війну, низьку купівельну спроможність населення, інфляційні процеси та, відповідно, нестабільність економіки.

Одним з орієнтирів щодо доцільності та вигідності вкладання коштів є простота ведення бізнесу в певному регіоні, рівень якої відбивається з допомогою індексу легкості ведення бізнесу. Його

компоненти спрямовані на оцінювання регуляторних нормативних актів щодо діяльності малого та середнього бізнесу та їх використання в практичній діяльності. За даними дослідження зростання індексу легкості ведення бізнесу в 2023 р. до 2,25 свідчить про деяке спрощення умов підприємницької діяльності, хоча ця величина не досягає навіть середнього значення. Така ситуація певним чином стримує розвиток бізнесу в Україні.

Потенційні інвестори в своїх рішеннях стосовно вкладання коштів враховують і стан справ із захистом прав власності. Орієнтиром є міжнародний індекс захисту прав власності, з допомогою якого вимірюють стан та ефективність захисту прав власності – як фізичної, так і інтелектуальної [12]. Несприятливим є той факт, що у 2024 р. значення індексу має негативну динаміку порівняно з 2023 р. і становить 3,820 проти 4,011. Відповідно Україна з 100-го місця серед 125 країн у 2023 р. змістилась на 102-ге у поточному [12]. Для порівняння, країни (Фінляндія, США, Австралія), в яких забезпечується належний захист прав власності, мають величину індексу в межах 7,0...8,5.

Зазначені характеристики та тенденції інвестиційного клімату зумовлюють досить високу ймовірність знецінення інвестицій і втрати доходів, про що свідчить місце України в рейтингу країн за рівнем інвестиційного ризику. В 2023 р. його величина становила 18,2% (за максимально припустимого 25%), що відповідало 11-й позиції серед 151 країни [13]. Аналогічний рівень мали Гана, Замбія, Сомалі тощо. Найменший рівень ризику зафіксовано у США, Швейцарії, Швеції, Сінгапурі, Норвегії, Австралії та ще в 7 країнах. Така ситуація насторожує інвесторів і змушує зосередити увагу на цих питаннях.

За результатами опитування й оцінювання інвестиційного клімату виявлено найвпливовіші чинники. Серед негативних виділено: військова агресія, корупція, слабка судова система, труднощі з логістикою, обмеження валютних операцій та атаки на українську енергосистему [10]. Позитивний вплив, на думку опитаних, спричинили такі чинники, як: статус кандидата на вступ до ЄС, дерегуляційні ініціативи, діджиталізація державних послуг, скасування мит і квот на український експорт ЄС та низкою інших країн, транспортний безвіз з ЄС [10].

Несприятливими для поліпшення інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості української економіки були й залишаються нагальні проблемні питання, які на думку підприємців має першочергово розв'язувати національне державне управління: боротьба з корупцією (79%), реформа судочинства й верховенство права (57%),

макроекономічна стабільність (41%) [10].

Певними кроками в цьому напрямі стали затверджені зміни до законодавчих актів України [14], покликані створити сприятливі умови залучення широкого кола іноземних і вітчизняних інвесторів до реалізації великих інвестиційних проєктів загальнонаціонального й регіонального рівнів.

Продовжується й бюджетна підтримка залучення інвестицій до реального сектору економіки, збільшення обсягів несировинного експорту та подальшого розвитку внутрішнього виробництва й споживання (табл. 4) [15].

Таблиця 4 – Урядова підтримка українського бізнесу в 2025 р.

Програма	Спрямування (умови)	Сума, млрд грн
1	2	2
«Доступні кредити 5-7-9%»	Доступне підприємцям банківське кредитування	18
єОселя	Підтримка та розвиток будівельної галузі й українців, які хочуть покращити житлові умови	9,3
Гранти на старт власної справи	Для мікро- і малого бізнесу	0,7
Гранти «Власна справа»	Від 50 до 250 тис. грн на новий бізнес зі створенням мінімум 1-го робочого місця, у т.ч. для молоді, переселенців, ветеранів та другого з подружжя	0,7
Гранти для виробників	До 8 млн грн на купівлю потрібного обладнання (техніки) для розвитку переробних підприємств	1,37
Шкільний автобус	Стимулює українське виробництво шкільних автобусів	1,6
Компенсація вартості української сільгосптехніки	Аграрії, які купуватимуть українську техніку можуть отримати компенсацію 25% її вартості	1
Підтримка індустріальних парків	Сприяння залученню інвестицій і розвитку регіонів через будівництво та модернізацію промислової інфраструктури індустріальних парків	1

Закінчення табл. 3

1	2	3
Держпідтримка проєктів зі значними інвестиціями	Інвестиції від 12 млн євро дають право отримати компенсацію до 30% (на приєднання до мереж і будівництво інженерно-транспортної інфраструктури)	1
Часткова компенсації купівлі української техніки	Покупці зможуть отримати компенсацію 15% вартості української техніки та обладнання	1
Національний кешбек	Стимулювання внутрішнього попиту на вітчизняні товари (до 10%)	1
Гуманітарне розмінування	Компенсація витрат аграрному сектору за розмінування земель сільськогосподарського призначення	1

Джерело: складено на основі [15].

Ці й багато інших, ще не реалізованих рішень, безсумнівно сприятимуть поліпшенню інвестиційного клімату й інвестиційній привабливості країни.

Висновки. Зазначені тенденції динаміки, стану інвестиційного клімату, а також прогнози щодо майбутніх змін дозволяють дійти наступних висновків. Інвестиційний клімат України впродовж останнього періоду знаходиться в негативній площині, що підтверджується бізнесом і міжнародною спільнотою. Першочерговий вплив на такий стан спричиняють військові дії та пов'язані з ними руйнування в економіці, а також недосконалість державних інституцій. Проте, незважаючи на складний стан простежуються й оптимістичні очікування щодо позитивних змін інвестиційного клімату та наміри стосовно інвестування. Інвестиції передбачають спрямування не тільки на відбудову, а й на розвиток.

Виявлені ключові аспекти інвестиційного клімату є певними індикаторами доцільності вкладення коштів в процесі планово-проєктної діяльності як вітчизняних, так і зарубіжних суб'єктів бізнесу. Оцінка інвестиційного клімату слугує також орієнтиром для вибору об'єкта інвестування, обґрунтування обсягів інвестиційних ресурсів, їх форм і джерел, а також аналізу ризикованості проєктів.

Важливою передумовою обґрунтування планових заходів з розробки та вибору інвестиційних проєктів є дослідження інвестиційної привабливості галузей (секторів) економіки, що й стане предметом подальших досліджень.

Список джерел інформації / References

1. Економічна енциклопедія: у 3 т. / відп. ред. С. В. Мочерний. Київ: Академія, 2000. Т. 1. 864 с.
Mochernyy, S.V. (Ed.) (2000). *Ekonomichna entsyklopediya: u 3 t. [Economic Encyclopedia]*, Kyiv: Akademiya, 1, 864 [in Ukrainian].
2. Денисенко М.П. Можливості активізації інвестування в сучасних умовах. *Економіка України*. 2003. № 1. С. 28–32.
Denysenko, M.P. (2003). *Mozhlyvosti aktyvizatsiyi investuvannya v suchasnykh umovakh [Possibilities of activating investment in modern conditions]*, *Ekonomika Ukrainy*, 1, 28-32 [in Ukrainian].
3. Пересада А.А., Зубленко В.В. Реалізація інвестиційних проєктів в Україні. *Фінанси України*. 2004. № 3. С. 106–112.
Peresada, A.A., Zublenko, V.V. (2004). *Realizatsiya investytsiynykh proektiv v Ukraini [Implementation of investment projects in Ukraine]*. *Finansy Ukrainy*, 3, 106-112 [in Ukrainian].
4. Фінансове забезпечення розвитку підприємств: монографія / за ред. І.О. Бланка. Київ: КНТЕУ, 2011. 343 с.
Blank, I.O. (Ed.) (2011). *Finansove zabezpechennya rozvytku pidpryyemstv: monohrafiya [Financial support for enterprise development: monograph]*. Kyiv: KNTEU, 343 [in Ukrainian].
5. Дергач А.В., Кульганік О.М., Чернишова О.О. Розвиток інвестиційного клімату в Україні в умовах війни. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 68. С. 218–222.
Derhach, A.V., Kulhanik, O.M., Chernyshova, O.O. (2022). *Rozvytok investytsiynoho klimatu v Ukraini v umovakh viyny [Development of the investment climate in Ukraine in wartime. Market infrastructure]*. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, 68, 218-222 [in Ukrainian].
6. Славкова А.А., Колісник Д.Р. Інвестиційна привабливість України: реалії в умовах війни та перспективи повоєнної відбудови. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3081>
- Slavkova, A.A., Kolisnyk, D.R. (2023). *Investytsiyna pryvabylyvist Ukrainy: realiyyi v umovakh viyny ta perspektyvu povoyennoyi vidbudovy [Investment attractiveness of Ukraine: realities in war conditions and prospects for post-war reconstruction]*, *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 56. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3081> [in Ukrainian].
7. Ковель П.М. Аналіз надходження прямих іноземних інвестицій в Україну. *Бізнес Інформ*. 2024. № 3. С. 87–95. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-3_0-pages-87_95.pdf
- Kovel, P.M. (2024). *Analiz nadkhodzhennya pryamykh inozemnykh investytsiy v Ukrainu [Analysis of the inflow of foreign direct investment into Ukraine]*. *Biznes Inform – Business Inform*, 3, 87-95. Retrieved from https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-3_0-pages-87_95.pdf [in Ukrainian].
8. Лоца С.П. Інвестиційний клімат в Україні: стан, проблеми та можливі шляхи покращення. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія: Економіка і*

управління. 2024. Вип. 55. С. 46–58. URL: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/189/183>

Loza, S.P. (2024). Investytsiynyy klimat v Ukraini: stan, problemy ta mozhylyvi shlyakhy pokrashchennya [Investment climate in Ukraine: status, problems and possible ways of improvement]. *Zbirnyk naukovykh prats DUIT. Seriya: Ekonomika i upravlinnya – Collection of scientific papers of DUIT. Series: Economics and Management*, 55. 46-58. Retrieved from <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/189/183> [in Ukrainian].

9. Світовий банк, 2023 рік. Можливості залучення приватного сектору до зеленої та стійкої відбудови України: Частина 2. Секторальні оцінки. URL: <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2023/sector-assessments-psy-green-resilient-reconstruction-ukraine-uk.pdf>

Svitovyy bank, 2023 rik. Mozhylyvosti zaluchennya pryvatnoho sektoru do zelenoyi ta stiykoyi vidbudovy Ukrainy: Chastyna 2. Sektoralni otsinky [World Bank, 2023. Opportunities for Private Sector Engagement in Ukraine’s Green and Sustainable Recovery: Part 2. Sector Assessments]. Retrieved from <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2023/sector-assessments-psy-green-resilient-reconstruction-ukraine-uk.pdf> [in Ukrainian].

10. Європейська Бізнес Асоціація: дослідження. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytyka/>

Yevropeyska Biznes Asotsiatsiya: doslidzhennya [European Business Association: research]. Retrieved from <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytyka/> [in Ukrainian].

11. Що з бізнесом? Короткий огляд економічних підсумків 2023 року. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/shho-z-biznesom-korotkij-oglyad-ekonomichnih-pidsumkiv-2023-roku>.

Shcho z biznesom? Korotkyy ohlyad ekonomichnykh pidsumkiv 2023 roku. [What about business? A brief overview of the economic results of 2023]. Retrieved from <https://hub.kyivstar.ua/articles/shho-z-biznesom-korotkij-oglyad-ekonomichnih-pidsumkiv-2023-roku> [in Ukrainian].

12. Міжнародний індекс прав власності 2024. URL: <https://internationalpropertyrightsindex.org>

Mizhnarodnyy indeks prav vlasnosti 2024 [International Property Rights Index 2024]. Retrieved from <https://internationalpropertyrightsindex.org> [in Ukrainian].

13. Україна у топ-20: які країни світу мають високий інвестиційний ризик. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/10/16/infografika/ekonomika/ukrayina-top-20-yaki-krayiny-svitu-mayut-vysokiy-investytsiyniy-ryzyk>

Ukrayina u top-20: yaki krajiny svitu mayut vysokyyu investytsiynyyu ryzyk [Ukraine in the top 20: which countries in the world have high investment risk]. Retrieved from <https://www.slovoidilo.ua/2023/10/16/infografika/ekonomika/ukrayina-top-20-yaki-krayiny-svitu-mayut-vysokiy-investytsiyniy-ryzyk> [in Ukrainian].

14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації інвестиційних проєктів із значними інвестиціями: Закон України від 09.08.2023 № 3311-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3311->

20#doc_info.

Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo realizatsiyi investytsiynykh proektiv iz znachnymy investytsiyamy: Zakon Ukrainy vid 09.08.2023 № 3311-IX [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Implementation of Investment Projects with Significant Investments: Law of Ukraine of 09.08.2023 No. 3311-IX]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3311-20#doc_info [in Ukrainian].

15. Свириденко Ю. «Зроблено в Україні» фінансуватиметься повноцінно в наступному році. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/a9b1c5f8-5d4a-417c-8350-0ec5ad03fa4a?lang>.

Svyrydenko, Yu. "Zrobleno v Ukraini" finansuvatymetsya povnotsinno v nastupnomu rotsi ["Made in Ukraine" will be fully funded next year]. Retrieved from <https://me.gov.ua/News/Detail/a9b1c5f8-5d4a-417c-8350-0ec5ad03fa4a?lang> [in Ukrainian].

Волосов Анатолій Михайлович, канд. екон. наук, кафедра економіки та бізнесу, Державний біотехнологічний університет; e-mail: volosov63@gmail.com.

Volosov Anatoly, PhD in Economics, Department of Economics and Business, State Biotechnological University; e-mail: volosov63@gmail.com.

Михайлова Олена Валентинівна, канд. екон. наук, кафедра економіки та бізнесу, Державний біотехнологічний університет; e-mail: emi030865@gmail.com.

Mykhailova Olena, PhD in Economics, Department of Economics and Business, State Biotechnological University; e-mail: emi030865@gmail.com.

DOI 10.5281/zenodo.14634144

УДК 338.43:005.94

ПРО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УРЯДОВОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

М.Л. Павлишин

В умовах воєнного стану державна підтримка АПК є доцільним для забезпечення продовольчої безпеки. Організаційно-економічна система державної підтримки складається з форм, елементів, економічних інструментів, ефективно поєднання яких дозволяє підтримувати розвиток аграрного сектору. Наведено заходи державної політики, урядові програми, фінансові інструменти, спрямовані на підтримку АПК. Проте вони не вирішують всі проблеми АПК.

Ключові слова: агропромисловий комплекс України, аграрний бізнес, сільськогосподарські підприємства, ресурси, державні програми, заходи, механізм підтримки, агропродовольча політика, продовольча безпека